

Чорновол А.О.

доктор економічних наук, професор
ПВНЗ «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна

Штерма Т.В.

доктор економічних наук, професор
ПВНЗ «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна

РОЛЬ БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ У ПРОГНОЗУВАННІ ЛІКВІДНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ

В сучасних умовах фондовий ринок відзначається підвищеною волатильністю та нестійкістю ліквідності, що зумовлює значні ризики для інвесторів та фінансових організацій. Знищення рівня ліквідності веде до ускладнення доступу до фінансових ресурсів, підвищення їх вартості та посилення системних ризиків. Традиційні методи аналізу і прогнозування не завжди ефективні, і тому важливим інструментом для підвищення точності прогнозів ліквідності виступає бізнес-аналітика, яка дозволяє інтегрувати великі обсяги даних, застосовувати статистичні методи та алгоритми машинного навчання, моделювати різні сценарії розвитку ринку і своєчасно виявляти потенційні ризики [2, с. 381].

Сучасний стан розвитку фондового ринку України досліджували, такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Н. Татарин, Д. Половко, А. Ярмішко, Н. Бундз, А. Кравчук, А. О. Босак, Ю. В. Дойнік, Р. Й. Бачо, Т. О. Чепульченко, А. О. Монаршук, М. Бліхар, Р. Грешко, В. Харабара, Ю. В. Шулик, разом із тим залишаються нерозв'язаними питання щодо недостатньої ліквідності, що знижує ефективність капіталізації та інвестиційну привабливість фондового ринку.

Розвиток фінансових ринків в сучасних умовах засвідчує важливу роль фондового ринку, який завдяки сучасним технологіям перетворився на глобальний механізм перерозподілу капіталу. На відміну від банківської системи, фондовий ринок забезпечує ширші інвестиційні можливості, гнучкість у виборі прибутковості та адаптацію до коливань ринку. Розвиток фондового ринку стримується внутрішніми та зовнішніми викликами, але попри це зберігає стратегічне значення для формування сприятливого інвестиційного клімату.

Одним з основних чинників, які впливають на ліквідність фондового ринку є макроекономічне середовище, яке включає темпи економічного зростання, інфляція, обсяг грошової маси та стабільність валюти. Важливим чинником також є регуляторне середовище, яке визначає порядок функціонування фондового ринку та умови взаємодії учасників. Також на ліквідність фондового ринку та їх зміни в умовах нестабільності впливають такі чинники, як ринок окремих інструментів (скорочення числа учасників і зменшення обсягів), інформаційна відкритість, структура ринку, поведінка інвесторів та технологічний рівень. [3, с. 5].

У прогнозуванні ліквідності фінансових ринків ключову роль відіграють сучасні методи бізнес-аналітики, які забезпечують глибше розуміння ринкових процесів та підвищення ефективності прийняття рішень.

Серед основних підходів є регресійний аналіз, методи машинного навчання, аналіз часових рядів, сценарний аналіз та використання інтегрованих аналітичних платформ.

Регресійний аналіз є традиційним статистичним методом, який дає змогу оцінювати залежності між змінними ліквідності, перевагою якого є простота використання й зрозумілість результатів, що робить метод зручним для прогнозування обсягів торгів та ринкових тенденцій. Водночас його точність знижується у випадках складних, нелінійних взаємозв'язків.

Методи машинного навчання (ML) базуються на використанні алгоритмів для виявлення закономірностей у великих обсягах даних, що дозволяє прогнозувати ліквідність і

оцінювати ринкові ризики на основі історичної інформації. Перевагою даного методу є здатність обробляти значні масиви даних і знаходити складні взаємозв'язки, а обмеженням є потреба у великих обсягах якісних даних для навчання моделей.

Аналіз часових рядів спрямований на вивчення динаміки показників у часі з метою прогнозування майбутніх значень, що є ефективним для передбачення коливань ліквідності та поведінки фінансових інструментів, але є чутливим до раптових змін на ринку.

Сценарний аналіз дозволяє оцінювати можливі наслідки за різних сценаріїв розвитку ринку. Він широко використовується для моделювання впливу економічної чи політичної нестабільності на ліквідність. Перевагою є здатність враховувати ризики та невизначеність, проте точність результатів залежить від коректності побудованих сценаріїв.

Інтегровані аналітичні платформи поєднують програмні рішення для збору, оброблення, аналізу фінансових даних, що забезпечує моніторинг ліквідності в реальному часі. Перевагою є автоматизація процесів і висока швидкість аналітики, тоді як недоліком – значні витрати на впровадження та обслуговування.

Таким чином, поєднання традиційних і сучасних методів бізнес-аналітики створює можливості для підвищення точності прогнозування ліквідності фінансових ринків і забезпечення стійкості фінансової системи в умовах нестабільності. [2].

Отже, ліквідність фондового ринку України формується під впливом сукупності макроекономічних чинників, регуляторної політики, рівня інвестиційної активності та розвитку технологічної інфраструктури. Аналіз динаміки ринку показує, що фінансові кризи й періоди нестабільності призводять до скорочення обсягів торгів, зростання ризиків для інвесторів і зменшення доступу до капіталу. Водночас впровадження цифрових рішень, модернізація торговельних систем і застосування сучасних інструментів бізнес-аналітики сприяють підвищенню прозорості ринку та оперативному реагуванню на зміни у фінансовому середовищі.

Література:

1. Голюк В., Кузьмінський В., Чумаченко О. Сучасний стан фондового ринку України та перспективи його розвитку. Економіка та суспільство. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64> International Scientific Journal “Internauka”. Series: “Economic Sciences” <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-10> 96. International Scientific Journal “Internauka”. Series: “Economic Sciences” <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-10>
2. Чорновол А. О., Штерма Т. В., Черкащенко І. І. Аналітика в прогнозуванні ліквідації бізнесу фондового ринку в умовах фінансової нестабільності // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2025. – № 10. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-10-11453>
3. Ярмішко А. Фондовий ринок України: аналіз чинників впливу та шляхи модернізації. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2024. № 14. С. 380–388. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0234>.